

Om
 Driv = Isen i de Nordlige Bænde
 og
 fornemmelig i
 Davids = Strædet.

ved
 D. Fabricius.

Det er bekendt, at man i de fleste Nordlige Bænde træffer næsten altid en stor Mængde Is, som driver omkring fra eet Sted til et andet, tilstøver Fiorde, Sunde og Bugter, indtager store Strækninger i Havet, og gjør Søefarten meget farlig. Næsten alle Beskrivelser, som give nogen Efterretning om Norden, melde nok om denne Is a). Men ingen har saa tydelig

- a) Man efterlæs kun Buffons Algem. Historie der Natur i Th. I B. p. 121. 196. o. følg. Recueil des Voy. au Nord T. I. p. 154, II, 56. Adelungs Nordostl. Gesch. der Schiff. p. 133. 137. 416. Smelins Sibir. Reis. II, 413. 426. 431. følg. Martenss Episk. Reise S. 33. følg. Olafs Reise giennem Isl. p. 517. og følg. Egedes grönl. Perlustr. p. 29. Crantz Hist. von Grönl. p. 27. følg. og flere Skribentere om de Nordlige Egne, og man vil finde Efterretninger nok.

lig fremsat, ingen saa udtæmt, denne Materie, at jeg skulde agte det overflødig, endnu at fremlægge mine Tanker herom for dette Indsigtsfulde Selskab. Paa det jeg kan tale med større Visshed og stedse grunde mine Betragtninger paa egen Erfaring, vil jeg især indskrænke mig til den Driv-Ijs, som forekommer i Davids-Strædet imellem det Nordligste Amerika og Grønland.

Ogsaa der finder man Driv-Ijs-nok. Man kommer paa hvad Aars-tid man vil, saa skal man enten langt til Søes eller nær under Landet, i Fjorde og Bugter, træffe den i større eller mindre Mængde. Men den er af forskiellig Slags, og det ene bør ikke tages for det andet, da ethvert Slags har sin egen Oprindelse. I Almindelighed kan man efter de Søefarendes Maade deele den i 3de Slags: Ijsfælde, Ijsfodder og Flak-Ijs.

1) Ijsfælde eller Ijsbjerge i Søen kalder man saadanne store Ijsstykker, der altid række høiere frem, end den øvrige Ijs, og virkelig fortjene dette Navn, formedelst den uhyre Størrelse, de ofte have. Det er dette Slags, Ijslænderne, efter Hr. Olssens Beretning *b*), kalde *Fjall-Tokler* eller *Fjall-Takar*, som har meget ligt med det danske Navn. Grønlanderne kalde den *Illuliak* af *illuliok*, udhuler, fordi denne Ijs paa saa mange Steder sees udhulet, og derved givne adskillige Skikkelser; De have endog heraf taget Anledning, at give den hele store Disco-Bugt det Navn *Illulirsæt*, af de mange Ijsfælde, som der pleie at findes og staae paa Grund. Hvad man af disse Ijsfælde seer oven for Havbrynen, er kun at holde for den 7de Deel, da de gierne have en Fod, der stikker 6 gange saa dybt under Vandet. Dog kan dette ei bestemmes saa nøie, thi det kommer an paa Ijsens Tyngde, om den er hullet eller tæt, om den har bred eller smal Fod. Der gives de, som række meer end 200 Alen over Vandet; Ja man har Exempler paa saadanne Ijsbjerge, der have staaet paa Grund paa 300 Favnes Dyb. I Disco-Bugt stode i mange Aar 2de saadanne paa Grund, som Hollænderne formedelst deres Størrelse kaldede *Amsterdam* og *Harlem*. I Ijsfjorden, om Skyder ind fra Disco-Bugt og mange Steder skal være 300 Favne dyb og derover, stod og for endeel Aar siden et Ijsfjeld paa Grund, der var som

en

b) Reise giennem Ijsland p. 520. 521.

en liden *De*, og blev af Grønlænderne kaldet *Maneetslok*, ventelig fordi det lignede en *De* af dette Navn. Saadanne Jisfelde kan man derfor see langt fra sig; man kan undertiden begynde at sjne dem om Aftenen, og dog med god Vind og Magsveir ikke naae dem før Morgenens, hvoraf kan sluttes, at de ikke ere ubetydelige Særshyer.

De træffes gjerne enkelte i Søen, og have ofte ret forunderlige Skikkelser, nu som Byer, Kirker og Slotte med mange Taarne og Spirer; nu som Treperte, Pyramider, Støtter; nu som Skueplads eller de prægtigste i hvid Marmor udfugue Gravsteder; nu som Skibe før fulde Seil, der ofte have bedraget Beboerne af Grønland, som forgieves have reist dem i Møde for at bringe dem i Havn; nu som Der med Heie, Dale, Træer og forstyrrede Bygninger. Paa nogle sees en Mængde Sneeliggende i Klosterne; Andre ere glatte, nøgne og fulde af runde større eller mindre Indhulinger; undertiden sees saadanne Hulinger af en Finger-Endes Størrelse, tæt ved hinanden over hele Jisfeltet, ret som de med Ild vare giorte. Endeel staae mere ranke i Søen, andre have en bred udlobende Fod, der igjen har sine Forhøininger eller Toppe, hvoraf nogle række imod, nogle oven for Havbrynen, og ofte ere flere høie Toppe samlede ved een langstrækkende Fod, og udgiere virkelig kun eet Jisfeld, skient man langt fra skulde holde det for flere. Naar saadan Fod er hvid, kan den dog gjerne sees noget fra, thi den giver en hvid Sienglands i Vandet.

Denne Jis er meget haard, fast i sig, lys og halvgiennemsigtig, hvorved den skielner fra Hav-Jisen, der er mere spred og dunkel. Vandet af den er sedt, naar man undtager Udkanterne, hvor en Saltvands-Skorpe kan have sat sig af Belge-Kastene. De fleste Jisfelde ere hvide og blanke som Krystal, men faae af Søevandets Sienskin et sorteblaat Skiar *c)*, saalænge de svømme i Vandet; andre ere virkelig himmelblaa (hvilket Slags Grønlænderne kalde *Annardlok*) andre igjen graa og mørke, ligesom beklædte eller blandede med Grums. Paa disse sees og ofte Jord, Leer og Stene. Paa endeel treffes stillestaaende ferst Vand i smaa Damme, og Vandløb, som nedstyre sig i Søen med smaa Slusefald.

c) Den grønne Farve, som Crank i sin Hist. von Grönl. p. 35. angiver, passer sig ikke paa denne, men paa Siak-Jisen eller Hav-Jisen, hvorom siden.

Hvor saadant Iisfeld kommer frem, gjør det en heel Allarm ved at støde op og ned i Vandet, især naar det stormer eller Sædnyningen er stærk, da Søen bryder derpaa, som paa en Klippe, og kan høres langt fra. Man maae virkelig sættes i Forundring ved at see den stærke Fart, saadanne Iis-fælde kunne flyde, endog ofte imod Vinden, men man betænke Aarsagen, som er dets dybsstikkende Fod, paa hvilken Strømmen i Vandet kan virke stærkere, end Vinden paa den mindre Deel deraf oven for Vandet, og skönt Strømmen ofte er eens med Vinden, er den det dog ikke stedse, men det kan hændes, at endog den Strøm, som hersker dybt under Vandet, kan være ganske stridig mod den, som forarsages af Vinden oven i Vandet. Efter Fodens større eller mindre Dybde bliver det da tillige begribeligt, at eet Iisfeld kan fare fortere, ja ofte stille tværtimod et andet, der ikke stikker saa dybt, thi dette maae snarere, end hiint, følge Vinden, og sammes nye forarsagede Strøm oven i Vandet.

Hvor et Iisfeld træffer paa en Grund eller blindt Skær i Havet, der bliver det staaende, indtil det af Solens Heede oven til bliver meergjort og sprækketfuldt, og ved Søens idelige Paaskyllen neden fra bliver saa udhulet, at noget af Toppen ved sin egen Tyngde brydes og falder ned, hvorved det kan lettes og komme i Flaad. Dette Brud eller Skreed, som man kalder Kalving, skeer med et stærkt Knald, som et Kanon-Skud, bebudes forud ved Knagen og Bragen i Iisfeldet, og har længe vedholdende Følger, thi, naar det mister noget til een Side, maae det nødvendig komme ud af sin Ligevægt, og kandre omkring, saa at ofte Foden kommer i Veiret og Toppen ned, hvilket medfører en heftig Bevægelse i Vandet med Hvirveler og Dnyninger, som kunne strække sig temmelig vidt, og forarsage en Brusen, der kan høres hele Mile og give Gienstrald i Fjeldene paa Landet. Iisfeldet maae vakte en god Tid, inden det kommer i Ligevægt igien, og ofte ved denne Vaklen og Skulpen faaer det nye Revner og Brud, saa man snart kan faae at see det hele Iisfeld splittet ad i mange mindre Stykker, som et forulykket Skib. Dette kan dog og skee, skönt det ikke staaer paa Grund; Og naar det i en dyb Fiord ligger indfrossen, kan det gierne ved sin Kalving brække hele Fiordens faste Iis.

Dprindelsen til disse store Jisfælde kan det forommeldte nogenlunde angive os, da jeg har anført, at de indeholde sødt Vand. De kunne altsaa ikke være bleven til i Søen af Havets Vand *A*), men ere virkelig en Jis-Samling af ferskt Vand, og det af allerbeste og klareste Slags, naar Jsen smeltes, sølgelig maae hente sin Dprindelse fra Landet. Hertil kunde man giette sig mange Maader, uden derfor just at træffe paa den rette, men for at fremlægge den sande Dprindelses-Maade tydelig og troeværdig udfordres, at kunne tale efter Erfarenhed. Jeg maae derfor udbede mig Tilladelse, her at melde noget om Land-Jisen i Grønland, som kaldes Jisbræe, Jisblink, og af Grønlænderne *Sermerfoak* *o*: den store Land-Jis, at jeg siden deraf kan giøre sikre Slutninger til Jisfældenes Dprindelse, som svemme i Søen.

Jisbræen i Grønland er et af de mærkværdigste Særshyer i Naturen, der langt overgaaer andre Landes endnu bekiendte Jisbræer, thi den rækker fra Ende til anden af Landet og skulter hele Jnderlandet med en stedsevarende Jis *e*), saa at allene nogle Fjeld-Knatte hist og her fremrage sorte og blotte for Jis. Naar man bestiger et af de høieste Fjelde paa det blotte Land ved Søekanten, og som tillige er Land-Jisen nærmest, da aabnes en rædsom Udsigt for Øiet, hvilken man dog vil blive lystet efter at skaffe sig nærmere Kundskab om. Den ellers nok saa Vigejaldige troer jeg vilde her blive sat i den dybeste Estertanke. Saa vidt Synet kan række i Nord, Syd eller Øster, er intet uden en blinkende Jisplan, der fortiener Navn af et Jishav, da disse af Jsen skulde Egne ligge lavere end de nærmest tilgrændsende Fjelde paa det blotte Land. Denne Jis udbreder sig aarlig mere og mere, vører baade fra Grunden i Høiden og fra Midten til Siderne, og har allerede borttaget det meste af Landet. Hvor den

I 3

meder

- a*) Ellis har vel i sin Reise til Hudsons-Bay (som den findes indrykket i Samlung neuer und merkw. Reis. n. 1 Th.) anført Midletons Mening p. 134 at Jisfældene tilvære af bundfrossen Bay-Jis, der aarlig formeredes, indtil de ved en stærk Vandflod reves løs m. m. Men han maae ei have vidst, at de indeholdte sødt Vand, og Ellis har ont v. d at foreene hans Mening med Egedes, som han p. 136 anfører, og stemmer i Hovedsagen overeens med min.
- b*) Jeg maae her anmærke, at hvad Crank i sin Hist. von Grönl. p. 30. har over denne Materie, er meest efter en Handels-Vetients Fortælling, som gjorde sig en Fornættelse af at binde ham endeel paa Vermet, og derfor ei kan troes i alt. Hvad jeg derimod her beretter, er efter eget Oiesyn.

møder høie Fjelde, maade den standse, til den i Heide overvojer samme, da den siden ubehindret gaaer videre. Man har forsøgt at opstille en Stang paa det blotte Land, et got Stykke Wei fra Jsen, og næste Aar fundet samme indtagen veraf. Saa hastig er dens Tilvæxt, at endnu levende Grenlændere vide at tale om Steder, hvor deres Forældre have blant nogne Fjelde jaget efter Rhensdyr, men nu ere lutter Jis. Jeg har selv seet Stier, som gif op efter denne Landets Inder-Deel, og i fordim Tid have været tilflidte, men nu slippe i Jsen, hvilket stadfæster Grenlændernes Beretning. Især finder Bræen Fremgang i Dalene, og hvor disse stede til Secn og Fiordbundene (jeg mener Fiordenes inderste Ende), der tager den saadan Overhaand, at den udhænger med store Tjæflage over Vandet. Til Eyne ligger endeel af Jisbræen, især i Midten, jevn og glat, men endeel derimod meget ujevn, især ved Udkanterne mod det endnu blotte Land, og paa de Steder, hvor smaa Høie ere overlødt. Men begiver man sig ud paa Jsen selv, befindes det jevne ikke at være saa jevnt, som det fra Fjeldet viisdes, men virkelig er det kun langstrækkende Dale, afsejvte i visse Strøg og mange Lag; Tillige ere de fulde af store Revner, som ikke alle lade sig overspringe, desuden ere saa dybe, at man med Diet forgieves søger Bund i de fleste. Den Deel af Bræen, som fra Fjeldet havde viist sig ujevn, er lutter opstaaende spidse Knatte med mellemværende dybe Kløfter, hvor man umuelig kan komme frem, og ligner det meest oprørte Hav, som i en Studs kunde fryse til, saa at Volgerne beholdt deres forrige Skikkelse. Seer man ned i Revnerne, eller betragter Jsen fra Udkanterne, da befindes Underlaget blaat og mørkest mod Grunden, men lysere mod Overfladen, saa at det øverste Lag har endnu sin naturlige hvide Farve. I nogle Revner høres en stærk Susen af Vandfald, som derigienem have banet sig Wei. Ofte hører man og under sig en tordnende Lyd, naar Jsen revner paa nye. Af Jisbræens Bredde mærker man, at hvor den træffer paa nedrige Steder og Sletter, undergraver den Grunden og skæder den til Side, ligesom det var skeet med et Ploojern; Da maade endog meget store Stene give efter; og dette seer, disse Stene, ligge samlede om hinanden langs Jiskanten, som Bolde, i smaa opbuglede Høie, hvilke forestaaer ved første Udbrud samme Skæbne, at indtages af Jsen til evig Forglemmelse, og paa saadanne Steder bliver da Jsen blandet med Leer og smaa Stene.

Paa

Paa mange Steder blive og hele ferske Søer indtagne og Elve stoppede af denne Jis, som intet sparer. Jeg troer nu at have sagt nok, for at gjøre min Paastand troelig, at denne Land=Jis kan afgive de i Søen omdrivende Jis=fielde.

Og dette skeer virkelig ved Jisflood, som man ellers kalder Jiskalven, men Grønlænderne Sisornek, hvilket gaaer til paa følgende Maade: De tilførn ommeldte Jisflage, som fra Land=Jisen hænge ud over Vandet i Fiord=Vundene, vore aarlig til formedelst Vandets Tilløb, som efterhaanden fryser og formeres med Sne; Havet neden fra skyller i Stormveir op paa Jisflagene og udhuler dem saa, at paa mange Steder sees store jevnstides nedhængende Jistappe, der ligne Orgelpiber; paa andre igien sees store Hvalvinger og Buegange. Jo mere nu saadanne Jisflage tiltage for oven, jo tungere maae de blive, og jo mere de udhules neden fra, jo mindre Styrke faae de, til at bære sig selv op, derfor briste de omsider, og uhyre Stykker styrte ned i Vandet. Mange Fiorde ere og virkelig dybe nok, til at tage mod saadanne nedstyrrende Jisfielde. Naar et Stykke falder, forrykkes det bagre med, og det eene følger efter det andet med stor Bragen og Allarm, som af en stærk Canoade. Herved sættes Havet, som man vel kan tænke, i en stærk Bevægelse, saa at man endog paa nogle Miles Fraastand kan finde til Følgerne deraf ved Oversvømmelse, fordi Havet stiger over sine Bredder, og bryder høit op paa Landet; Det er endog hædet, at Telte, som vare opreiste et got Stykke oven for Strandbredden, ere derved bortskylte og Menneffene omkomne. Vaade, som befinde sig i Søen, stikke da og i høi Fare formedelst dens Urolighed.

Saadanne Jisfielde styrte i første Fald med eet dybt under Vandet, komme op igien og blive længe urolige, inden de kunne stilles; Undertiden fryse de sammen med den flade Jis paa Vandet i Fiordene, og blive til en Tid liggende indsluttede; Undertiden brække de ved Faldet den Jis, som allerede har lagt sig, og drive den løs. Efter nogen Tid kunne og disse Jisfielde kalve igien, det er, brydes i mindre Stykker og kantro omkring; Feielig Vind og Strøm driver dem nu ud efter, saa at de snart sprede sig over hele Fiorden i større og mindre Stykker, ligesom den er dyb eller grundt til. Ofte komme de igien til at staae paa Grund, og maae der forblive, indtil de ved en nye

Kalving kunne lettes; Og for saadanne Ijsstykker er man næsten aldrig fri i de Fiorde, hvor Ijsflage udhænge.

Ved et andet Tilfælde forstørres sligt Ijsfæed, neml. Paa visse Steder ere oven for Ijsflagene store ferske Søer, som med store Sluser have Udlob i Havet neden under Ijsflagene; Rundt om den ferske Søes Bredde hænge ogsaa Ijsflage, der paa den anførte Maade jevnlig nedstyrte i Søen; De drive alle med Strømmen til Slusens Åbning, hvorigiennem de smaa Stykker styrte sig i Havet, men de større stoppe Åbningen, hvorved ikke alene Vandet dæmmes, da det faaer kun smaa Huller at trænge igiennem, men endog de øvrige Ijsstykker holdes tilbage i den ferske Søe. Vandet i denne vorer langt op paa Ijsbræen og Fjeldene, og løsner endnu flere Stykker. Omfiden bliver den ferske Søe saa fuld deraf, at de tillige med det tilvoksende Bands Trykning enten bryde det Ijsbjerg, som stopper Åbningen, eller udvider Åbningen i Ijsflagene; Slusen faaer nu med eet Magt, og trækker alle de sammenstablede Ijsstykker med sig i Havet, eet efter et andet, hvilket vedvarer med en idelig Dundren i mange Dage, indtil Søen og Slusen kommer til sin sædvanlige Grændse og Løb igjen; da man paa de efterladte Tegne af Vandgangen kan see, hvor høit Vandet imidlertid var steget, men nu igjen er sunket. Ved slig Mængde nedstyrtende Ijs sættes Vandet i en endnu befrygteligere Bevægelse, og Indbyggere i Nærvarelsen, som høre paa denne Dundren, spaae sig snart at see hele Fiorden, paa mange Miles Længde, fuldstuvet af Ijs, da det ene Stykke trænger det andet ud. I steden for ferske Søer kan man paa andre Steder forestille sig ænge Fiordgæbe, og man faaer samme Særshyn, da de paa samme Maade, som Slusen, tilstoppes og udspye de i dem fra Land-Siden nedstyrtede Ijsbierge.

Blive Ijsfjeldene nogen Tid liggende stille i Vandet under Ijsflagene (hvilket kommer an paa Vind og Strøm), saa kunne de formeres ved nye Skæed, vore til en skrækkelig Høide og faae deres forunderlige Skikkelser f), indtil

f) Mindre tilforladelig er Hr. Buffons Mening i Allgem. Hist. der Natur 1 Th. 1 B. p. 199. at deres større Tilvort skulde skee ved Sneevand, som rinder paa dem af Klipperne — hvilken Mening ogsaa Crank Hist. von Grönl. p. 39. har antaget uden Nød — thi dette Snevand rinder gierne af Ijsfjeldene igjen, naar de ligge de af Solens Hæede brændende Klipper saa nær. Men at Sneen, som om Vinteren

indtil de endelig ved paakommende seielig Storm og ubgaaende Strøm drive ud af Fiorden, og siden flyde omkring med Strømmens Træk ud af een Bugt og ind i en anden. Slippe de ved seielig Vind og Strøm til Søes, saa drive de saa længe om i Davids-Strædet, indtil de komme saavidt Syd, at Solens Heede og en varmere Himmel-Egn opløser dem. Jeg vil med det anførte just ikke sige, at alle de Jisfælde, som findes i Davids-Strædet, have deres Oprindelse fra Grønland selv, thi nogle kunde og med den øvrige Jis komme længere fra, men jeg holder det dog troeligst, at den største Deel af dette Slags Jis er nedstyrtet deels fra Grønlands Vestre Side, deels og fra den Østre Side, som man kalder det gamle Grønland.

Jisfældenes forskellige Farve bliver nu og begribelig af det, jeg tilforn har anfært om Jisbræens store Revner, at nemlig sammes øverste Deel er hvid, men den underste blaa; Thi naar da saadant et Fjeld brydes fra Bræens Overdeel, beholder det sin hvide og blanke Farve endog i Søen, uden for saavidt, at Søevandets Gienfkin eller Beklædning med nye Jis kan give samme et blaat eller grønt Skær; Men, rykker Fjeldet i sit Skreed noget af Bræens blaa Grundlag med sig, da beholder samme sin Farve meer eller mindre mørk, efter som Grundlaget har været dybt til. Ved Faldet, eller ved en paafølgende Kalving, kan dette blaa Grundlag komme til at vende op, eller ganske skille sig fra det øvrige, og heraf reiser sig den blaa Jis i Søen, som dog holder sødt Vand. At andre Jisfælde ere sorte eller graae, og fulde af Ureenlighed, Leer, Dynd, Tang og Steen, reiser sig deels af Leer- og Steenvoldene omkring Land-Jisens Bredde, som ved Vandløb blive henførte til Jisflagene og foreenede med samme, altsaa maae følge med i Skredet; deels ogsaa deraf, at et saadant Jisfjeld kan i lang Tid have staaet paa Grund, nedvrodet med sin Fod i en leeret eller dyndet Hasbund, men omsider ved Kalving have lettet og kantroet sig, saa Foden er kommen i Veiret og har ført dette Grums med sig; Det kan og være, at et eller andet Jisfjeld kan have hvilet under en Steenklippe og faaet sine Steene ved Steensskreed fra samme Klippe.

Overs

ven falder paa dem og hærdes til Jis, kunde forstærke deres Tilvæxt, Kulde jeg snarere troe.

Overhovedet kunde man vel ansee disse Iisfælde for et nødvendigt Onde i Søen; Imidlertid ere de ikke ganske uden Nytte. Man veed, at Seilere lægge til dem og fylde deres Vandfæde af de Vandløb og Damme, der findes paa dem, hvilket er en betydelig Fordeel for et Skib, der langt fra Land og til en lang forestaaende Hjemreise kan mangle denne Nødvendighed. Grønlanderne lægge ogsaa ofte til dem, naar de ere paa Søen, og holde deres Handsker under Vandløbene, for at faae Vand til Lødfælse, eller og staae af paa Iisfældene, om det er mueligt; Og de, som boe paa Udøerne, hvor Vandet om Vinteren snart kan bortfryse, vide at oprette deres Mangel ved Iisbjergenes Brokker, som drive i Land, hvilke de smelte og faae deraf got færskt Vand at drikke; Jeg har ofte selv nydet denne Bederqvæggelse paa mine Seereiser og hos De=boerne; Ja i de grønlandske Winterhuse, som af de mange Lamper blive smeldheede, maae de have saadan Iis, at gumle paa og klove deres Vandkar med, hvilken de helst tage af slige Iisfælde=Brokker, fordi disse pleie at holde længst imod, inden de smelte. Hvalfangerne fortsætte ofte ved saadanne Iisfælde, især naar de staae paa Grund. Og mange Søefugle hvile sig paa dem, hvorved Grønlanderne finde Leilighed, at anstille deres Snarer i Vandet under dem, og desbequemmere fange Fuglene.

Men at Faren ved disse svømmende Iisbjerger jo ogsaa er betydelig, kan ingen nægte; thi ved at fahre tæt forbi dem, kan man meget let rage an paa deres Fod, der er lige saa farlig, som blinde Skær, og Grønlandernes Skindbaade blive ofte senderrevne af de fra Foden opstaaende Ujevnheder; Sæt, at de just kalvede eller kantrøde, naar man var dem nær, de vilde da ikke allene forarsage Ulykke med de affaldne Stykker, men og ved Bevægelsen deraf i Havet, som kan omkaste Baadene. Grønlanderne frygte sig endog, naar et Iisfæld kommer til at staae paa Grund i Nærværelsen af deres Teltsteder, og flytte hellere derfra, og det ikke uden Marsag, da det ved sin Kantring kunde oprøre Havet og bortskulle Teltene med samt Folkene deri, og Baadene, som ligge hvalvede paa Landet. Mange Grønlandere finde og under Iisfældene deres Grav, naar de i Nærværelsen ligge paa Udflid med deres smaa Baade, især for at fange Fugle, som før er meldet. Undertiden hænder det sig og, at Vinden ei falder saa rummelig, eller Strømmen saa føielig, at man kan lægge dem fra sig med Skib eller Baad, da enten Takkelagien indvikles i dets fremtra-

fremragende Toppe, eller man støder paa, hvorved og Skibe have forliift. Især er det farligt, naar man kommer imellem tvende Jisfielde, som gaar for forskiellig Strøm, da de let med Enderne kunne sammenklemme og knuse. Ofte stopper et saadant Jisfieldd i Gabet af et Sund og gjør Veien ubefarlig, som hindrer Folk paa deres Rejse, da de maae tage en lang Omvei. Det maae vel tilstaaes, at for Skibene i den rumme Søe er den flakke Driv-Jis farligere end de enkelte svømmende Jisfielde, thi disse kunne dog af Forsigtige bedre undgaaes; men i Fiordene, hvor de ligge tættere pakkede paa hinanden, og af Indbyggerne ikke altid kunne undgaaes paa deres nødvendige Rejser med deres skrøbelige Skindbaade, ere de farlige nok, og lukke mangt et Die.

II. Jisfodder ell. Jisfotter kalder man de mindre betydelige Jisstykker, der ere af samme Farve og Indhold, som Jisfieldene. Grønlanderne kalde dem Kakluit, ogsaa Kavalerngit o. Drivestykker, fordi de saa jevnlig drive ud og ind af Fiordene med Ebbe og Flod, hvorfor og de Danske i Landet kalde denne Jis Fiord-Jis. De kunne ansees for Brokker af Jisfieldene, enten det saa skeer, at de strax nedfalde fra Jisflagene i saa smaa Stykker, eller de frembringes ved Jisfieldenes Kalving, efterat de ere komne i Søen. Altsaa ere de Ferskvands-Jis, men findes i større Samlinger end Jisfieldene. Paa den Tid, naar Jisflood gaar for sig, kunne hele Fiorde ligge tilstuvede af dem, og da de ofte længe kunne ligge der, og indfryse om Vinteren, faae de en Mængde Saltvands-Jis i Følge med sig. Ved udgaaende Strøm og Blæst driver denne Samling til Søes, adspredt sig, og omringer Kysterne ikke sjelden paa nogle Miles Strækning.

De gjøre da Skade for de arme Grønlandere, som sidde indsluttede, som i en belcivet Stad, og ei kunne komme til Søes at søge Næring. Ofte, naar de endog om Morgenens kunne være udfahrne i aabent Vand, kan og Isen inden deres Tilbagekomst være saa talrig uddreven af Fiorden, at den holder dem udelukte fra Landet, og da de dog nødes til, at vove sig derimellem, for at slippe hjem, blive de enten sønderknust med deres smaa Baade, eller dog lide stor Nød, ofte nogle Dages Hunger og Frost, inden de naae Huus. Den samme Fare er ved denne Jis i Strøm-Sundene (smale Sund, hvor Strømmen er hæftig), thi da Jisfodderne der, formedelst Strøm-Jerne og de Hvirvler, de selv forarsage ved deres Trængen, gaar snart frem snart til-

bage, dreies rundt, og opstables paa hinanden med en rædsom Dragen, saa kan man ikke uden Livs Fare vove sig derimellem, og dog nødes de arme Indbyggere ofte dertil, for at slippe hjem, hvorved de ikke sjelden blive kvæstede og dræbte. Naar disse Jisfodder have adspredt sig i Havet, føre de vel ikke saa stor, dog nogen Fare med sig, thi, da de ikke række saa meget over Havbrynen, og nogle af dem ere saa klare og giennemsigtige, at Havets mørkere Farve ganske skinner igiennem dem, kan man deslettere blive bedragen og støde an paa dem. Imidlertid vide dog ogsaa Grønlanderne at føre sig disse Jisfodder til Nytte, i det Søhundene og visse Søfugle, som gierne ville opholde sig imellem dem, forhindres ved deres idelige Næsten fra at høre den ankommende Fanger, som da desbedre stiler sig paa dem, tildeels og ved at være i Skiul bag Jisen og have iført sig hvide Overklæder, saa at Dyret antager ham for den bevægelige Jis selv, og venter rolig paa hans Ankomst. Jeg maae til Slutning anmærke, at mange ogsaa bruge det Navn Jisfodde om Jisfjeldene, hvilket dog ikke er saa rettelig talt, da dette Navn egentligst tilkommer maadelige Jisstykker af Ferskvands-Jis.

III. Vi komme nu til Flaak-Jisen ell. den flade Driis-Jis, som af nogle kaldes Bay-Jis, fordi de holde for, at den har sin Oprindelse af store iislagte Bøyer eller Bugter; af andre Jismark, Jisfelt for dens store Omfang, men almindeligst Stor-Jis (af Grønlanderne: Sikkorsoak o: den store Jis) eller blot Driis-Jis, da den er det Slags, der sees i største Mængde; I de nordligste Egne af Davids-Strædet kaldes den Vest-Jisen, fordi den synes der at komme Vest fra. Det er denne Jis, man i Island kalder Hellig-Jis, Høi-Jis eller den Grønlandske-Jis g), og er af samme Art, som den, Hvalfangerne og Robbeslagerne vove sig imellem ved Spitsbergen h). Den er af langt større Betydning, end de forommeldte Slags, og fortjener billig det Navn Jismark eller Stor-Jis, da den meest treffes i store Samlinger, der ofte kunne strække sig nogle Sneese Mile langs Landet og ligesaa langt ud i Havet. Paa min Hiemreise fra Grønland 1773. maatte vi fare 60 Mile Nord omkring, inden vi slap denne Jises nordlige Ende, og

fætte

g) See Horreb Jæl. S. LXXXI. Olofs. Reise giennem Jæl. p. 517. 521. og flere Steder.

h) Martens Spitsb. S. 35.

sætte siden vel saa langt ud i Vest, for at blive den qvit og treffe rum Søe. Det kan derfor ikke falde os underligt, naar vi læse om dem, som have besøgt de nordlige Have, for at anstille Undersøgninger og opdage formodede Giennefsahrter, at de saa ofte ved denne Iis ere blevne hindrede i at naae deres Hensigt 2).

Denne Iis holder salt Vand og er søegrøn af Farve. I Henseende til dens Tykkelse kommer det meget an paa, om flere Stykker ved Opstabling paa hinanden ere sammenfrosne, eller det er enkelt Iis; I sidste Fald overstiger den neppe 1 Favn, men i første Fald kan den vel blive 2 a 3 Favne tyk. Gierne er den og bedækket med et Lag Sne, som med Tiden forøger dens Tykkelse, naar den hærdes. Man finder dog ogsaa paa denne Saltvands: Iis undertiden smaa Bække og Damme af Regn- og Sne- Vand, og da det øverste Lag Iis, som anført, kan være samlet af hårdet Sne, saa falder det af sig selv, at dette Lag holder sødt Vand. Nogle Stykker ere af saa stor en Omkreds, at man skulde holde dem for Iis af en heel Bugt, der med eet var dreven løs. Men store og smaa ligge almindelig saa tæt pakkede om hinanden, at Abningerne ere kun saa og ænge. Dog er den ikke heller altid saa tæt, som den synes langt fra; Man har ofte holdet den uigiennemtrængelig, og naar man er kommen den nær, har man dog fundet store Abninger hist og her. Det kommer og meget an paa Vinden i denne Henseende. Stille Veirligt giver den Leilighed, at adsprede sig med Strømmen, som dybstikkende Stykker snarere følge, end de andre. Da den og ofte har endeel Iisfælde og Iisfodder i Følge med sig, som ere undervejs blevne indsluttede og maae følge Troppen, men fremrage over den anden Iis, saa slippe disse ud i Blæst ved forefunden Abning, hvortil de selv med deres Trykning kunne bidrage, da Vinden kan have mere Magt paa dem end paa den flade Iis. I Davids: Strædet spreder Norden Vind den mere, fordi den modgaaende Strøm hindrer nogle Stykker i at gaae saa fort for Vinden; Men Sønden Vind støver den mere sammen, fordi den har gierne Strømmen med sig; Thi det maae mærkes, at den herskende Strøm i Davids: Strædet er sydlig, som trækker Nord hen.

K 3

Og

2) Saa gif det det Russiske Selskab paa dets Undersøgnings Reise i NO til det Kamtschatkiske Hav 1735 og 1736, som berettes i Smelins Siber. II, 413. 431.

Og da jeg i det følgende oftere maae beraabe mig paa Strømmens Træk, kan jeg ikke vel undgaae, her kortelig at tilkiendegive mine Tanker herom. Skiont det ikke er, saa let en Sag, at bestemme noget vist ved Havets Strømme, saa have dog de største Naturkyndige paa temmelig gode Grunde antaget, at det store Verdens Hav har en almindelig og uophørlig Bevægelse fra Osten til Westen *k*), hvilket og synes meget vel at kunne bestaae med Jagttagelserne i Davids-Strædet; Ikke at man der finder denne regelrette Bevægelse, uden i Ebbetiden, men dog en Bevægelse, som synes at være en Følge deraf, naar man sammenligner den med de bemærkede Strømme i andre Havstreg. Man finder nemlig: at i Davids-Strædet, et got Stykke Wei uden for de yderste Der, gaaer Strømmen næsten bestandig fra Syd til Nord; Allerlængst ude i Strædet er den dog ikke saa stærk, som nærmere mod Landet til en vis Grændse. Samme Træk fra Syd til Nord skal den og have i Nordseen langs med Norges Kyster *l*). Men fra Nova Zembla giennem Waigat er dens Træk mod Westen til Spitsbergen, siden langs ad Grønlands Østerbygd Syd hen *m*) omkring Syd-Hukken i Grønland; Naar den er samme forbi, stiler den først Nord hen igien indtil noget Norden for 65° , hvor den aftager og gaaer Vest hen mod Nord America; Siden igien langs med America's Kyster *n*). Heraf seer man da, at Strømmen følger Strandkanten langs omkring, saavidt mueligt for andre Hindringer. Aarsagen til dette Strømme-Træk mener jeg, i Overeenstemmelse med Havets almindelige Vest-Træk, at være denne: Strømmens rette og oprindelige Hoved-Træk er vel fra Osten til Westen, men dette kan egentlig kun have Sted midt i det store Hav, hvor ingen Anstød findes; Derimod, hvor det stæder paa Land-Odder ell. Hukke, for Ex. Grønland, maae det først lægge samme fra sig ved Sydtræk, derfor følger den Grønlands østre Side Syd efter; Stiler den nu igien lige i Vest,

som

k) Man see herom Buffons Allg. Hist. der Natur I Th. I B. p. 226. og Kratzensteins Theoria Curfus Oceani Hafn. 1766.

l) Efter Strøms Beretning i hans Sundmøerke Beskrivelse I, 40.

m) Cf. Adelungs Nordostl. Gesch. der Schiff. p. 137, 341. og Munks Reisebeskrivelse under 30 Jun.

n) See Ellis Reise nach Hudsons Bay i ovenmeldte Samlung I. p. 133.

som før, saa falder jo Vandet ganske fra Landets Vestre Side; Men denne udtømte Huling maae nødvendig opfyldes ved nyt Vand, som styrter sig deri Syd fra, efter Lyngdens og Tiltrækningens Love, og heraf maae reise sig Havets Nordtræk paa Grønlands Vestre Side, der igien kan forstørre Sydrækket paa den anden Side. Længere Nord i Davids-Strædet kan denne Aarsag ophæves, da ved James Eiland (af foranferte Aarsager) en Sydløbende Strøm kan møde og trække den med sig om samme Eilands Huk Vest over, indtil den ved at støde paa America igien maae løbe Syd. Paa anden og tydeligere Maade kan jeg ei forestille mig Sagen.

Naar dette Strøm-Træk tages i Betragtning ved Drio-Isen, da kan det ikke blive uden Virkninger paa samme, ligesom paa alt andet, der forekommer i Vandet. Nordligst i Davids-Strædet veed man derfor ikke saa meget af dette Slags Is at sige, fordi den sydlige Strøm ikke trækker saa langt Nord. Vel treffes i disse Nordligste Egne, især om Vinteren, et Slags Drio-Is, som man kalder Vest-Is, og er virkelig Flaak-Is, men den er sikkert ikke den samme som Syd-Isen, der skulde være dreven saa langt, thi Strømmen strider derimod. Desuden fører Vest-Isen en Mængde Hvide Bjørne med sig, som ei mærkes i saadan Mængde paa Syd-Isen, og de saa, denne fører med sig, maatte paa saa lang en Vej affattes, inden de komme saavidt, saasom de dog pleie at søge Land; Skibsfolk, som ofte have besøgt disse Egne, have og forsikret mig, at den saa kaldte Vest-Is maae agtes forskiellig fra Syd-Isen, og de mene, at den kommer fra America. Min Tanke er derfor, at den har sit Udspring fra Bugterne ved James Eiland og nordligere Egne. Den er ei heller af nogen stor Betændighed.

Men Syd i Davids-Strædet er Flaak-Isen desto strengere, skient ikke alle Aar i lige Mængde. Tiden, da den der lader sig see under Landet, er helst om Foraaret før eller seent. Man seer den først Vest fra Landet, og før man seer den, mærker man endog dens Ankomst ved et hvidt Blink i Luften, en strengere Kulde og Sædnyningens Aftagelse. Virkelig kommer den altid Syd fra og stiler Nord i. De Grønlandere, som boe nærmest ved Sydhukken, berette, at den kommer drivende omkring Hukken og igiennem det smale Sund ved Cap-Farvel, driver siden med den stedse Nordgaaende Strøm langs ad Vester-Bygden. Ved saadant Strøg skulde da Norden-
Vind

Wind være den beforderlig paa Øster-Bygden, men hinderlig paa Vester-Bygden, og tværtimod Senden-Winden hinderlig paa Øster-Bygden, men beforderlig paa Vester-Bygden; Hvilket ogsaa ganske rigtig stemmer overeens med Erfaring; Thi naar man om Vinteren har havt længe vedholdende Norden-Wind, og om Foraaret Senden-Wind begynder at blæse, saa seer man gjerne Driis-Ijsen under Landet. Naar den derfor er kommen paa den Vestre Side af Grønland, kan intet uden en stærk blæsende Norden- eller Østen-Storm holde den fra Landet, thi ikke engang en slap Wind udretter noget imod den, da den ligger saa lavt over Vandet. Derimod sætte Senden- og Vesten-Wind den lige paa Landet, formedelsst Strandkantens Veliggenhed, (der Nord hen løber Nordvestlig, men Syd hen knibes af mod Sydøst) ogsaa formedelsst Strømmens Medvirkning. Denne er og Aarsagen, hvorfor Ijsen med denne Wind skyder saa stærk Fahrt, at mange Dages Norden-Wind ikke kan drive den længere til Søes, end jo een Dags Senden-Blast er i Stand til, at gjøre den synlig igien, og naar man den ene Dag neppe har kunnet sene den, har man den anden Dag havt den inde imellem Øerne. Ved stigende Blande stuvses den derpaa ind i Bugter og Fiorde saa tæt paa hinanden, at man ofte ikke kan komme frem med en Baad; Og saaledes kan den med Ebbe og Flod i nogle Uger, ja undertiden det meste af Sommeren, ligge at svaie ud og ind imellem Landene. Endelig sætter en stærk og længe vedholdende Norden-Storm den ganske til Søes, og siden driver den med Strømmen videre Nord hen. Man holder i Almindelighed for, at den ei driver længere Nord, end til omtrent imellem 65° og 66° , og saa langt strakke den sig just Aar 1773, da vi paa min Hiemreise bleve hindrede af den. Paa disse Heider maae møde den en anden Strøm eller afholdende Wind, som sætter den Vest hen mod Nord-America's Kyster, indtil den atter kan gaae Syd langs med samme, og endelig i sydlige Egne bortsmeltes; eller noget af den maa skee ved nogle Sundes Strømme paa America's Side kan trækkes dybt ind i store Bugter og tildeels Nord hen, hvilket jeg ei næiere vil undersøge eller kan bestemme. Noe er det, at Ijsens Driis stemmer overeens med de forhen givne Begreber om Strømmen.

Hvad derfor denne Flaak-Ijses Oprindelse angaaer, da er det vist, som før er meldt, at den kommer fra Østre-Bygden omkring den sydlige Hul af Grøn-

Grønland; Ei heller kan tvivles paa, at den jo til Østerbygden kommer fra Spitsbergen drivende Syd hen igiennem Strædet mellem Jisland og Grønland o). Spørge vi nu videre om dens første Udspring, og hvorfra den Mængde Jis kan samle sig, da, saasom Flaß = Jsen er Hav = Jis, er det rimeligst at antage, at den har taget sin Begyndelse ved Gabene af de store Floder, Fjordmunde og Havbugter i Nordre = Tartarie; thi der var det, at det Russiske udsendte Undersøgnings = Selskab fandt den i Mængde, ja et heelt Hav med Jis, som endnu ei var brudt p). Efterat den fra alle disse Gab af Fjorde og Bugter har samlet sig, og underveis forenet sig med mere, driver den med Strømmen til Waigat, hvor den og findes i stor Mængde q). Fra Nova = Zembla kommer den til Spitsbergen med Strem og Østenvind r). Naar al denne Jis forener sig, finder den endog langs med Grønlands Østerbygd jevnlige Tilfætninger fra de mange Fjorde og store Bugter, som de gamle Historieffriwere tillægge samme. Det samme skeer, naar den er kommen til Vesterbygden, hvor ogsaa ere Fjorde og Bugter nok, til at give Jis fra sig. Det bliver paa saadan Maade begribeligt nok, at den kan vise sig i saa stor Mængde i Davids = Strædet; thi allene een Fjords Jis kan strække sig nogle Mile, hvor skrækelig maae ikke da den Drio = Jis blive i sin Omsfang, som paa saa lang en Wei kan samle til sig fra adskillige Egne, inden den kommer i Davids Strædet, og baade der og andensteds faaer saa mange Jisfeld og Jisflodder i Folge med sig.

I denne Tanke om Flaß = Jsens lange Reise er jeg bleven bestyrket, ikke allene af det medfølgende Drivetræe, hvoriblant gives Fyrr, Gran, Esp, Lærketræe og andre Slags, der aldeles ikke findes i Grønland; men ogsaa især af en mærkværdig Tildragelse, medens jeg opholdt mig i Grønland. En Grønlander bragde mig eengang fra Drio = Jisen Hovedskallen, Klover og Haar af

o) Som kan sluttes af Martens Epitøb. Reise. §. 32.

p) Smel. Reise durch Sibir. II, 413. 429. 431.

q) Büff. Alg. Hist. der Nat. I Th. I B. p. 196. Udelungs Nordostl. Gesch. der Schiff. p. 137.

r) Martens Epitøb. Reise §. 16. 32.

af et Dyr, der hørde til Dre-Slægten, og ventelig var bleven opædt af en Biorn; Hovedskallen var meget stor, men havde mistet sin Mule, det ene Horn og Die, dog var til Lykke det andet Horn i Behold og ubeskadiget, som kunde hielpe paa Spor efter Dyrets egentlige Art; Diegruben var meget stor, og sad tæt under Hornets Rod; Hornet var indkrumt, bøiede sig fra Roden ned ad, men med Spidsen igien op ad; Ellers stiledede det skiens forud til Siden, var temmelig langt, spids og smalt mod Enden, men ved Roden bredt og fladrundt, hvilken Fladhed varede noget ud paa Hornets øverste Sides; Fra Spidsen til Roden saaes sine jevnslides løbende Furer efter Længden, men ingen kredsløbende eller Rynker vare at mærke. Farven var bleg. Dette sees alt tydeligere af hofseiede Tegning:

Hvor *lit.* a. viser Hornet. b. Diegruben. c. den afbrudte Mule. d. Stedet, hvor det andet Horn har siddet. e. den lavere Stierne imellem Hornenes Grundflade. Kloven var stor og sortegraa. Haarene meget lange og sorte, endeel af dem som Mannen paa en Hest, men finere og blødere, og ved Roden indviklet i en endnu finere og blødere Uld. Denne Dre kan da ikke have været af de almindelige, men et slags *Bildor*, som for mig synes best at stemme overeens med Linnæi *Bos Grunniens* eller Düffons *Tatariske Røe* s), der findes i Nordre Asien, hvorfor jeg og har antaget den i min *Fauna grönlandica* Spec. 17. I Grønland gives nu ikke saadanne Dyr, ligesaa lidet

i Jis-

s) Syst. nat. 32. 4. Bih. afg. Hist. der Nat. VIII, 1. p. 93.

i Gisland eller Spitsbergen, saa vi finde ingen nærmere Hiem for den, end i det store Tartarie, hvorfra den altsaa paa Iisen maae være drevet saa lang en Veir omkring, hvilket gierne kunde lade sig giere, naar sligt et Iisstykke var af de midterste i Samlingen. Naar da det Iisstykke, hvorpaa denne Hovedskal fandtes, nødvendig maae forskrive sig fra Havet oven for Tartariet, hvad hindrer os i at slutte det samme om flere?

Virningen af Glac: Iisen i Davids: Strædet er tildeels høist ubehagelig, thi foruden den stærke Kulde, den serer med sig, som kan kjendes længe før dens Ankomst, er den ogsaa, naar den kommer for nær under Landet, Grønlanderne hinderlig i deres Fangst, da den gier ligesom Skilsmisse imellem dem og Seedyrene. Endeel Grønlandere sætte og Livet til ved deres Seifangst imellem den. Ikke mindre Hinder gier den de Seilende, da enhver let kan indsee, at saadan Mængde Iis maae giere Fjærvandene særdeles farlige; Lykke endda, naar det er saa klart Veir, at man kan see den forud, og strax vende den Ryggen, hvilket er viseligt; thi at vove sig ind i en eller anden Nabning er saare bedrægeligt; Inden man tager sig vare, har Wind eller Strøm forandret sig og sat den sammen, saa man maae see sig indringet overalt med Iis og bestedt i yderste Forlegenhed. Man vilde maaskee indvende mig, at dog Hvalfangerne frivillig vove sig ind imellem Iisen under Spitsbergen, for at giere Fangst, men jeg har ladet mig fortælle, at i det mindste Hollændernes Hvalfangerflibe skulde derefter være bygte med dobbelt Forhudning, saa at de bedre kunne taale at slides af Iisen, hvilket med mere kan giere dem beqvemme til at udholde, hvad ikke ethvert andet Skib paa almindelig Maade byggt kunde; Og alligevel sætte mange Hvalfangere til i Drib: Iisen formedelst denne deres Driftighed. De Skibe, som enten drage paa Hvalfangst i Davids: Strædet, eller befahre de Nordlige Colonier, ere dog ikke saa udsatte for Iisen, som de, der skulde befahre de Sydlige Colonier, thi hine kunne holde saa langt Vestre i Strædet, at de kunne undgaae den, og i Nord bliver den dem lidet i Veien, men disse maae endelig under Land, for at søge deres Havne, der mange Aar ligge saa tilstuvende af Glac: Iisen, at de nedes til at krydse uden for den beste Sommers Tid, ja undertiden løbe til en anden Colonie eller blive ganske borte. Saaledes gif det 2de Gange i 6 Aar ved Friderichshaabs Colonie paa 62°, medens jeg opholdt mig der. 1768. var ingen Drib: Iis,

1769 var den saa stærk, at intet Skib kom i Havn. 1770 ligesaa. 1771 taalelig. 1772. stærk igien, men kom og gik bort før Skibstiden; og 1773 traf den stærk ind net op, da Skibet var færdig at gaae bort, som og skyndte sig at undkomme, skient det paa Reisen fattes i temmelig Forlegenhed, da Jisen fulgde Skibet ligesom i Hælene. Ofte hindrer Taage og tykt Veirligt i Strædet, at man ikke kan see Jisen, og denne selv virker en nedrig Taage i en vis Frastand, dog sees og Guds Forsyn deri, at man nærmest ved Jisen ikke finder Lufsten ret taaget, men kun diisig, saa man bedre kan tage sig vare; Her- til hjælper og dens hvide Gien skin i Lufsten og medfølgende Kulde, som rober dens Annærmelse. At man om Sommeren har næsten stedse Dag i disse Nord- lige Fahrvaande, er og meget beforderligt for Skibsfahrten, da derimod de mørke Efteraars Nætter giere den dobbelt farlig. Billig burde derfor intet Skib udsendes saa sildig paa Aaret, at det kunde udsættes for denne Fare, og ethvert didsendt Skib burde være bygt paa en Maade, som mere end sædvan- lig kunde sætte det i Stand til, at udholde Jisens Slidning.

Flak-Jisen har imidlertid og sin Nytte. Naar den ikke kommer for- tilig om Foraaret, fører den en Mængde Sælhundede med sig, især af den store Art, som kaldes Klapmydsjer eller Sœ-Løver ^{z)}, hvoraf Grønlanderne trække god Fordeel, og kunne endog give noget fra sig til Handelen. Naar Jisen ligger paa en vis Afstand fra Landet, søger og en anden Art, kaldet Sortsider ^{u)}, i Flokketal derpaa at sove, og lade sig magelig dræbe. De fleste Sælarter støde paa Jisen. Naar den ikke er Landet for nær, stiller den og Sœdnyningen, saa man kan fahre imellem den og Landet, som i en Viig. Den holder en Mængde Sœfugle under Landet, og fører meget Drivetræe med sig, til Indbyggernes Fordeel, hvorfor de gierne ønske sig den i en beqvem Frastand. Hvalfangerne siges og paa den at udlosse deres Spæksfæde, naar de ville tiltræde Hiemreisen, og have alting ordnet i Skibet.

^{z)} Phoca Leonina Faun. gr. Sp. 5.

^{u)} Phoca Grönlandica ibid. Sp. 7.

